

ĀKK UN ES APVIENOTĀ PARLAMENTĀRĀ ASAMBLEJA
ASSEMBLÉE PARLEMENTAIRE PARITAIRE ACP-UE

Sociālo lietu un vides komiteja

19.03.2015

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par izglītības un profesionālās apmācības problēmām un iespējām ĀKK valstīs

Līdzreferenti: *Musa Hussein Naib* (Eritreja) un *Francesc Gambús*

A DAĻA: REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMA PROJEKTS

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
PROCEDŪRAS LAPA	3
REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	4
PASKAIDROJUMS (publicēts atsevišķi)	

PROCEDŪRAS LAPA

ĀKK un ES Apvienotās parlamentārās asamblejas Prezidijs 2014. gada 16. marta sanāksmē pilnvaroja Sociālo lietu un vides komiteju sagatavot ziņojumu saskaņā ar Reglamenta 2. panta 8. punktu par izglītības un profesionālās apmācības problēmām un iespējām ĀKK valstīs.

Sociālo lietu un vides komiteja 2014. gada 29. novembra sanāksmē iecēla *Musa Hussein Naib* (Eritreja) un *Francesc Gambús* par līdzreferentiem.

Sociālo lietu un vides komiteja izskatīja ziņojuma projektu 2015. gada 19. un 20. marta un 2015. gada 13. jūnija sanāksmē.

Pēdējā sanāksmē tā pieņēma pievienoto rezolūcijas priekšlikuma projektu.

Balsošanā piedalījās: ...

Rezolūcija iesniegta pieņemšanai 2015. gada 17. jūnijā.

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par izglītības un profesionālās apmācības problēmām un iespējām ĀKK valstīs

ĀKK un ES Apvienotā parlamentārā asambleja,

- tiekoties Portvilā (Vanuatu) no 2015. gada 15. līdz 17. jūnijam,
- ņemot vērā Reglamenta 18. panta 1. punktu,
- ņemot vērā Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonū 2000. gada 23. jūnijā¹, pirmo reizi grozīts Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā² un otro reizi grozīts Vagadugu 2010. gada 22. jūnijā³ (turpmāk „Kotonū nolīgums”), un jo īpaši tā 25. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kas paredz izglītības un apmācības uzlabošanu visos līmeņos,
- ņemot vērā tūkstošgades attīstības mērķus (TAM), jo īpaši 2.A mērķi, kas paredz nodrošināt visiem iedzīvotājiem pamatizglītību, un 3.A mērķi, kas paredz izskaust dzimumu nevienlīdzību pamatizglītībā un vidējā izglītībā, vēlams, līdz 2005. gadam un visos izglītības līmeņos — ne vēlāk kā 2015. gadā,
- ņemot vērā Parlamenta 2012. gada 25. oktobra rezolūciju par ES 2011. gada ziņojumu par attīstības politikas saskaņotību⁴,
- ņemot vērā Džomtjenā, Taizemē uzsākto globālo kustību „Izglītība visiem” un deklarācijas „Izglītība visiem” parakstīšanu 1990. gada 9. martā,
- ņemot vērā Pasaules izglītības forumā, kas notika Dakarā, Senegālā 2000. gada 28. aprīlī, pieņemtos globālās kustības „Izglītība visiem” mērķus,
- ņemot vērā Riodežaneiro 2012. gada 22. jūnijā notikušās ANO konferences par ilgtspējīgu attīstību (*Rio+20*) „Nākotne, kādu vēlamies” secinājumus,
- ņemot vērā ANO ģenerāļsekretāra 2012. gada septembrī izsludināto globālo piecu gadu iniciatīvu „Izglītība pirmajā vietā”,
- ņemot vērā UNESCO un UNICEF 2013. gada septembrī publicēto ziņojumu par globālo tematisko apspriešanos par izglītību attīstības programmā laikposmam pēc 2015. gada,

¹ OV L 317, 15.12.2000., 3. lpp.

² OV L 287, 28.10.2005., 4. lpp.

³ OV L 287, 4.11.2010., 3. lpp.

⁴ OV C 72 E, 11.03.2014., 21. lpp.

- ņemot vērā Muskatā, Omānā 2014. gada 14. maijā notikušajā globālās kustības „Izglītība visiem” sanāksmē pieņemto Muskatas vienošanos,
 - ņemot vērā Āfrikas Savienības 2007. gada 31. maija stratēģijas dokumentu par tehniskās un profesionālās izglītības aktivizēšanu Āfrikā,
 - ņemot vērā Sociālo lietu un vides komitejas ziņojumu (ACP-EU/101.717/14/fin.),
- A. tā kā Kotonū nolīgumā ir aicināts pievērst īpašu uzmanību pienācīga izdevumu līmeņa nodrošināšanai sociālajās jomās, tostarp uzlabot izglītību un apmācību visos līmeņos, sekmējot terciārajā izglītības līmenī iegūto kvalifikāciju atzīšanu, ieviešot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izglītībai, tostarp izglītībai un apmācībai, kuru sniedz tiešsaistē vai izmantojot citus neierastus veidus, un veidot tehnisko nodrošinājumu un prasmes;
 - B. tā kā globālā kustība „Izglītība visiem”, kas tika uzsākta 1990. gadā Džomtjenā un atkārtoti apstiprināta Dakarā 2000. gadā, pēdējo desmitgažu laikā ir bijusi nozīmīgākais ieguldījums izglītībā un ir palīdzējusi virzīt būtisku progresu izglītības jomā;
 - C. tā kā globālās iniciatīvas „Izglītība pirmajā vietā” mērķis ir paātrināt „Izglītība visiem” mērķu un ar izglītību saistīto tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu, jo īpaši apvienojot plašu dalībnieku loku pēdējo līdz 2015. gadam plānoto centienu īstenošanai, un sociālo, politisko un attīstības programmu centrā virzīt kvalitatīvu, būtisku un transformējošu izglītību un aktīvi atbalstīt izglītībai nepieciešamo finansējumu, īstenojot globālus atbalsta centienus;
 - D. tā kā kustības „Izglītība visiem” rīcības programma un ar izglītību saistītie tūkstošgades attīstības mērķi līdz 2015. gadam, visticamāk, netiks sasniegti un tā kā ir jāatzīst, ka kustības „Izglītība visiem” rīcības programma joprojām ir aktuāla, it īpaši tās seši mērķi, kas aptver visus pamatzglītības aspektus, sākot no agrīnās pirmskolas izglītības un pieaugušo rakstprātības līdz izglītības kvalitātei;
 - E. tā kā pastāv saistība starp valsts ekonomiskās, sociālās, kultūras un politiskās attīstības līmeni un to, kādā mērā valsts spēj sasniegt tūkstošgades attīstības mērķus un kustības „Izglītība visiem” mērķus;
 - F. tā kā vairāk nekā 57 miljoniem bērnu un 69 miljoniem pusaudžu joprojām nav pieejama efektīva pamatzglītība un tā kā saskaņā ar aplēsēm 2011. gadā 774 miljoni pieaugušo (kuru vidū vismaz divas trešdaļas — sievietes) bija analfabēti, un tā kā vismaz 250 miljoni bērnu neprot nedz lasīt, nedz rakstīt, nedz elementāri rēķināt, kaut arī vismaz četrus gadus ir apmeklējuši skolu;
 - G. tā kā formālās izglītības nepabeigšana, nepietiekama pamatprasmju apguve un sliktā izglītības kvalitāte un izglītības nebūtiskums ir nopietnas problēmas un tā kā visos izglītības līmeņos ir pastāvīgi vērojama nevienlīdzība attiecībā uz izglītības pieejamību, līdzdalību un mācību rezultātiem, no kā īpaši cieš visneaizsargātākās iedzīvotāju grupas un minoritātes;

- H. tā kā dzimumu nevienlīdzība izglītības jomā ir īpaši satraucošs jautājums, jo līdz 2011. gadam tikai 60 % valstu bija panākušas dzimumu līdztiesību pamatizglītības līmenī un tikai 38 % valstu — vidējās izglītības līmenī;
- I. tā kā daudzās ĀKK valstīs pastāv nopietns finanšu resursu trūkums izglītības un arodapmācības vajadzībām gan valstu, gan starptautiskā nozares mērogā, un tas nopietni kavē virzību uz izglītības vispārējas pieejamības un izglītības kvalitātes nodrošināšanu;
- J. tā kā dažās ĀKK valstīs, īpaši Nigērijā un tās kaimiņvalstīs, palielinās pret bērniem un mācību iestāžu darbiniekiem vērsta vardarbība un uzbrukumi;
- K. tā kā kopš kustības „Izglītība visiem” mērķu un tūkstošgades attīstības mērķu pieņemšanas ir norisinājušās būtiskas sociālekonomiskas un demogrāfiskas pārmaiņas un mainās prasības attiecībā uz zināšanu, prasmju un kompetenču veidu un līmeni, kas nepieciešams uz zināšanām balstītai ekonomikai;
- L. tā kā intelektuālā darbaspēka emigrācija ĀKK valstīs ir sarežģīts jautājums gan šo valstu ekonomikai, gan cilvēkresursiem, un tās šo problēmu nespēj risināt ar saviem ierobežotajiem resursiem;
- M. tā kā izglītībai var būt izšķirīga nozīme ne vien vides ilgtspējas, veselības un ekonomikas izaugsmes nodrošināšanā un tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanā kopumā, bet arī miera veidošanā un izglītība — iespējams, pat vairāk nekā jebkura cita nozare — var sniegt ievērojamas sākotnējās „miera dividendes”, no kurām var būt atkarīga miera nolīgumu turpmāka spēkā esamība, ja vien izglītības sistēmas ir iekļaujošas, var radīt ilgtspējīgu un taisnīgu ekonomikas attīstību un ir vērstas uz savstarpēju sapratni, iecietību un cieņpilnu attieksmi, tādējādi mazinot vardarbīgu konfliktu izcelšanās risku sabiedrībā;
- N. tā kā ir nepieciešama elastīga izglītības sistēma (skolas, mācībspēki, universitātes un administrācija), kuru rīcībā būtu gan nepieciešamā pašpārlicība, gan metodes, lai rastu risinājumu kā vienkāršām, tā sarežģītām problēmām, un šai sistēmai ir jābūt saistītai ar stabili ģimenes vidi izglītības nodrošināšanai; tā kā ģimenes nozīme izglītībā ir fundamentāla visa mūža gaitā, taču īpaši svarīga tā ir bērnībā — vērtību un personisko prasmju apguves posmā;
- O. tā kā sadrumstalotības, pārvaldes struktūru vājās kapacitātes, saiknes trūkuma ar darba tirgu un sliktās infrastruktūras dēļ arodapmācība nespēj nodrošināt cilvēkiem nepieciešamo spēju pilnībā izvērst savu potenciālu un izmantot sociālās un nodarbinātības iespējas;
- P. tā kā *EDULINK* augstākās izglītības un pētniecības programmas, kas paredzētas 10. EAF un ko finansē ES un īsteno ĀKK sekretariāts, ir izcils pamats sadarbībai izglītības un apmācības jomā,
1. atzīst, ka ĀKK ir ārkārtīgi vajadzīga jauna, uz nākotni vērsta rīcības programma izglītības un apmācības jomā, kura paredzētu vēl nepabeigto uzdevumu īstenošanu, taču vienlaikus tiektos darboties dziļāk un plašāk, pārsniedzot pašreizējos mērķus, un sniegtu cilvēkiem izpratni, kompetences un vērtības, kas nepieciešamas, lai stātos pretī daudzajiem izaicinājumiem, ar kuriem saskaras mūsu sabiedrība un ekonomika;

2. atzīst, ka izglītība ir kopīga ģimeņu un skolu atbildība, un prasa pieņemt ģimeņu atbalstam nepieciešamos pasākumus, lai tās varētu īstenot savas izglītojošās funkcijas;
3. prasa pilnībā īstenot visus sešus kustības „Izglītība visiem” mērķus, pirmkārt, pamatizglītības sākumposmā, paplašinot un uzlabojot vispusīgu agrīno pirmsskolas aprūpi un izglītību, īpaši visneaizsargātākajiem un visnelabvēlīgākajā situācijā esošajiem bērniem, un nodrošinot, ka visiem bērniem, īpaši meitenēm, bērniem sarežģītos apstākļos un mazākumtautību bērniem, ir pieejama bezmaksas obligāta, kvalitatīva sākumskolas izglītība un ka viņi iegūst šo izglītību;
4. aicina apmierināt visu jauniešu un pieaugušo izglītības vajadzības, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi piemērotām mācību programmām un dzīvē noderīgu pamatprasmju apguves programmām, nosakot mērķi par 50 % uzlabot pieaugušo, īpaši sievietes, rakstpratības līmeni un nodrošināt vienlīdzīgu pamatizglītības un tālākizglītības pieejamību visiem pieaugušajiem;
5. aicina izskaust dzimumu nevienlīdzību pamatizglītības un vidējās izglītības ieguvē, koncentrējoties uz to, lai meitenēm tiktu nodrošināta pilnīga un vienlīdzīga kvalitatīvas pamatizglītības pieejamība un lai viņas iegūtu šo izglītību;
6. prasa uzlabot visus izglītības kvalitātes aspektus un nodrošināt to izcilību, lai visi iedzīvotāji sasniegtu atzītus un izmērāmus mācību rezultātus, jo īpaši rakstpratībā, rēķinpratībā un dzīvei nepieciešamo pamatprasmju apguvē;
7. prasa ĀKK valstīm censties panākt ilgtspējīgu, vienlīdzīgu un pašpaļāvīgu ekonomisko attīstību, lai apmierinātu pieprasījumu pēc kvalitatīvas un vienlīdzīgi pieejamas izglītības, pieaugušo rakstpratības, mūžizglītības un prasmju apguves visiem šo valstu iedzīvotājiem;
8. prasa noteikt izglītību kā atsevišķu mērķi plašākā attīstības programmā laikposmam pēc 2015. gada un kā vispārēju mērķi noteikt visiem iedzīvotājiem vienlīdzīgi pieejamas, iekļaujošas, kvalitatīvas izglītības un mūžizglītības nodrošināšanu 2030. gada perspektīvā; šajā kontekstā profesionālajai izglītībai un apmācībai būs nozīmīga loma, lai jauniešiem un pieaugušajiem nodrošinātu pienācīgas kvalitātes darbam un cilvēka cienīgai dzīvei nepieciešamās prasmes;
9. aicina ĀKK valstis pamatizglītības un vidējās izglītības programmās respektēt kultūras, morālās un reliģiskās vērtības, kā arī citas vērtības, piemēram, pašpaļāvību un neatkarīgu domāšanu, un cīnīties pret ikvienu radikalizācijas izpausmi gan no mācībspēku puses, gan no ārējiem avotiem;
10. prasa, lai ĀKK valstu izglītības programmās būtu paredzēts risināt kopīgās ar izglītību saistītās problēmas, īstenojot reģionālu integrāciju un sadarbību, īpaši augstākajā izglītībā, tehniskajā izglītībā un arodapmācībā;
11. prasa izveidot ilgtspējīgu tehniskās izglītības un arodapmācības infrastruktūru, lai virzītos uz mērķi „augsti kvalificēti iedzīvotāji īsteno labu pāreju no mācībām uz darba tirgu”, un iekļaut valstu prasmju stratēģijās apmācības programmas, kurās būtu iesaistīti rūpniecības nozares pārstāvji, lai tādējādi nodrošinātu, ka šajās programmās tiek integrēti

uzņēmējdarbības aspekti; uzskata, ka, attīstot starptautiski konkurētspējīgu darba tirgu, ir jārespektē cilvēka cieņa;

12. prasa iekļaut valstu izglītības un apmācības stratēģijās pasākumus intelektuālā darbaspēka emigrācijas novēršanai, tostarp paredzot pienācīgus stimulus atalgojuma un mājokļa izpratnē, kā arī citus finansiālus stimulus, lai tādējādi mudinātu kvalificētus mācībspēkus un arodizglītības programmu audzēkņus palikt izcelsmes valstī vai atgriezties turp, lai dotu ieguldījumu savas valsts sabiedrībai un ekonomikai, nevis atsaukties ārvalstu vilinājumam un strādāt attīstītajās valstīs, un prasa ĀKK un ES partnerībai, lai tā palīdzētu mazināt šīs problēmas ietekmi ĀKK valstīs;
13. aicina ĀKK valstis iezīmēt daļu valsts budžeta pamatizglītības un vidējās izglītības vajadzībām, tiecoties izglītības vajadzībām tērēt vismaz tikpat daudz līdzekļu, cik tiek piešķirti militārajiem un aizsardzības izdevumiem;
14. nosoda ikvienu darbību, kas īstenota ar mērķi neļaut bērniem apmeklēt skolu, jo īpaši grupējuma „Boko Haram”, kas burtiskā tulkojumā nozīmē „Rietumu izglītība ir aizliegta”, teroristiskos uzbrukumus, jo šā grupējuma galvenais mērķis ir izskaust bērnu, īpaši meiteņu, izglītību Ziemeļnigērijā, taču tā darbības skar arī reģiona kaimiņvalstis, un prasa saskaņotu starptautisku rīcību cīņai pret šo postu;
15. uzteic ES un ĀKK iestāžu darbu *EDULINK* programmu ieviešanā un prasa, lai šajā iniciatīvā gūtā pieredze 11. EAF tiktu plašāk piemērota citās izglītības un arodapmācības jomās;
16. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas iniciatīvu reformēt jaunattīstības valstīm paredzētās profesionālās izglītības un apmācības programmas, kā arī citus ar profesionālo izglītību un apmācību saistītus projektus, lai ieviestu jaunu stratēģiju, kas balstīta uz zināšanām un darba tirgus situācijas izpratni, publiskā un privātā sektora partnerību un labāku pārvaldību;
17. uzdod līdzpriekšsēdētājiem nosūtīt šo rezolūciju ĀKK un ES Ministru padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Komisijai, Eiropas Savienības Padomes prezidentūrai, Āfrikas Savienībai, Panāfrikas parlamentam, ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijai un ANO Bērnu fondam.